

Znamenný rospev – 7. hlas **v prostopení**

Katalóg normatívnych popevkov

V irmologione 7. hlasu ZR je *prostopenie* zastúpené iba nedeľným kánonom, zato však v piatich rôznych variantoch. Nápev kánonov má silnú tendenciu k iteratívnej štruktúre, čím prichádza k obmedzeniu počtu popevkov. Najbližšie k tradícii RI je J1087; Choma, Bokšay, PR, Or (v tomto poradí) sa od nej po krokoch vzdávajú.

Iteratívny nápev stichiry je dvojformulový s osobitným konečným popevkom. Všetky použité formuly sú obsiahnuté v nápeve kánona a najmä u Bokšaya sa takmer nelíšia. Jediným originálnym príspevkom k melodike prostopenia je prokimen, ktorého stredný variant podstúpil viaceré terciové posuny.

Triedy V-II, V-II*, S-II

Ruza

Ruza je najčastejší popevok v 7. hlase. Z troch variantov (G,a,c) prítomných v RI sa zachovali všetky, ale iba jeden je skutočným potomkom svojho rovnomenného pravzoru z RI.

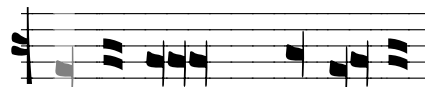
G-ruza je v prostopení potomkom rymzy a na mieste úvodnej ruzy sa objavuje iba po sekundárnych úpravách v PR a Or.

G-ruza:

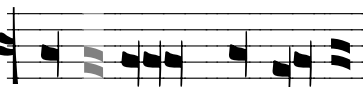
RI

Or

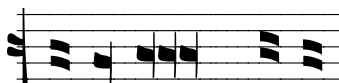
PR

Popevok *a-ruza* v prostopení nadväzuje priamo na staršiu *a-ruzu*, ktorá je rutenským špecifikom len vo Vskr a SSD. Jednoduchšia kadencia v prostopení má predobraz už v J833.

a-ruza:

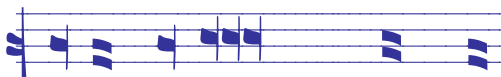
J833, J1087, Choma

Najvyššia *c-ruza* vznikla z *a-ruzy* čiastočným zvýšením o terciu.¹ V irmosoch podľa Bokšaya stojí na začiatku, ale v stichirovom nápeve a prokime ne vo všetkých prameňoch² však ide o jediný štandardný tvar *ruzy*.

c-ruza:

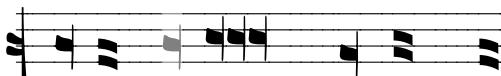
J833 (prok.)

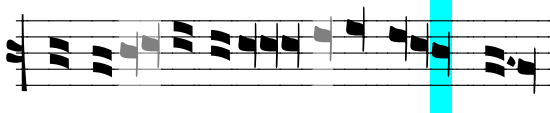
Bokšay, Choma (stich.)

Bobák, Choma (prok.)

Prostopenie, stredný prokimen

var.

¹ Pôvodná *c-ruza* z RI bola v skutočnosti náhradou *ruzy roznosom*. V prostopení pozorujeme podobnú náhradu opakovanej *ruzy* popevkom *rozmet*.

² V iteratívnej stichire a prokime toto zvýšenie *ruzy* dokumentujeme už v J672,833, L1709/1816.

Rymza

Rymza je v RI viacslabičný variant *ruzy*. V irmosoch prostopenia jej melódia nahrádza úvodnú *ruzu* (PR, Or) alebo strieda tretikrát opakovanú *ruzu* (tj. začína ňou tretí riadok).

RI

J1087

Choma,PR,Bokšay,PR,Or

The image shows three staves of musical notation. The first staff, labeled 'RI', features blue neumes on a four-line staff. The second staff, labeled 'J1087', shows black neumes on a four-line staff. The third staff, labeled 'Choma,PR,Bokšay,PR,Or', also shows black neumes on a four-line staff. All three staves represent the same melodic sequence in different notational styles.

Roznos

Roznos v RI môže striedať *ruzu* a jeho melódiu nachádzame aj na neumoch *ruzy*. V prostopení funkciu striedania opakovanej *ruzy* (iba v irmosoch) preberá *rozmet*.

Triedy V-III , S-III

Vozmer

Vozmer je v 7. hlase ojedinelý popevok, ktorý sa neraz prekrýva s vyšším nástupom *kulizmy*. V takejto pozícii sa zachoval u Chomu (Vskr 9). Náznak *vozmeru* nájdeme aj u Bokšaya (Vskr 3) ako náhradu za *prihlasku*.

RI

Choma

Bokšay

The image shows three staves of musical notation. The first staff, labeled 'RI', features blue neumes on a four-line staff. The second staff, labeled 'Choma', shows black neumes on a four-line staff. The third staff, labeled 'Bokšay', shows black neumes on a four-line staff. All three staves represent the same melodic sequence in different notational styles.

Triedy V-IV , S-IV

Taganec

Taganec v irmosoch reflektujú iba J1087 a Choma (miestami), ale jeho melódiu zjednodušujú alebo upravujú na *prihlasku* (s nástupom *taganca*):

RI

Choma

J1087

The image shows four staves of musical notation. The first staff, labeled 'RI', contains blue notes on a five-line staff. The second staff, labeled 'Choma', contains black notes on a five-line staff. The third staff, labeled 'J1087', contains black notes on a five-line staff. The fourth staff, which is unlabeled, also contains black notes on a five-line staff. The notes in the second, third, and fourth staves are identical, representing the 'Choma' and 'J1087' variants.

Triedy V-V , S-V

Prihlaska

Prihlaska zachovali iba J1087 a Choma vo Vskr3, aj to však neúplnú:

RI

J1087, Choma

The image shows two staves of musical notation. The first staff, labeled 'RI', contains blue notes on a five-line staff. The second staff, labeled 'J1087, Choma', contains black notes on a five-line staff. The notes in the second staff are identical to those in the third staff of the previous section.

Ulomec veľký

Ulomec veľký sa zachoval v J1087 a u Chomu na jedinom mieste (Vskr 8):

RI

J1087

Choma

The image shows three staves of musical notation. The first staff, labeled 'RI', contains blue notes on a five-line staff. The second staff, labeled 'J1087', contains black notes on a five-line staff. The third staff, labeled 'Choma', contains black notes on a five-line staff. The notes in the second and third staves are identical to those in the third staff of the previous section.

Rozmet

Rozmet sa v irmosoch prostopenia stal c-variantom *ruzy*. V takmer iteratívnej melódii *rozmet* otvára druhý riadok.

RI

J1087

J1087,Choma

Bokšay,PR

Or

The image displays five musical staves for the piece 'Rozmet'. The first staff, labeled 'RI', is highlighted in blue and shows a sequence of notes with stems pointing downwards. The subsequent four staves are in black ink. The second staff is labeled 'J1087'. The third staff is labeled 'J1087,Choma'. The fourth staff is labeled 'Bokšay,PR' and includes two flat accidentals (b) above the staff. The fifth staff is labeled 'Or' and also includes two flat accidentals (b) above the staff. All staves show a similar melodic contour with a series of eighth notes.

S dlhším nástupom:

RI

J1087

Choma

The image displays three musical staves for the piece 'Rozmet' with longer intervals. The first staff, labeled 'RI', is highlighted in blue. The second staff is labeled 'J1087' and the third is labeled 'Choma'. All staves show a melodic contour similar to the previous set, but with noticeably longer intervals between notes, particularly in the first half of the staff.

Trieda KM

Kulizma

Kulizma sa v prostopení stala výlučne konečným popevkom, stojí iba na konci a to na konci každej z piesní 7. hlasu. J1087 a Choma zjednodušujú prístupku, ale vlastnú kadenciu zachovávajú presne. U Bokšaya, PR a Or sa melódia v kadencii posúva čiastočne o terciu. Nejde o náhodný posun – miešajú sa tu melódie *kulizmy* a *voznosu konečného*, čo najlepšie ilustruje *Or*.

The image displays seven musical staves illustrating the *Kulizma* motif. The first staff, labeled 'RI', shows a melodic line in blue ink. The second staff, labeled 'J1087, Choma', shows a similar line in black ink. The third staff, labeled 'Bokšay', shows a line in black ink with a slight upward shift. The fourth staff, labeled 'Bobák (sIt, prok.)', shows a line in black ink with a further upward shift. The fifth staff, labeled 'PR', shows a line in black ink with a significant upward shift. The sixth staff, labeled 'Or', shows a line in black ink with a significant upward shift. The seventh staff, labeled 'Voznos konečný//J002', shows a line in blue ink, identical to the first staff.

Mreža

Mreža nie je v prostopení priamo doložená. V neumoch sa podobá na *prekladku* a v RI sa tak aj niekedy prekladá. V irnose Vskr 6 rukopis J1087 výslovne tlmočí *mrežu* ako *prekladku*.

Voznos konečný

Voznos konečný je v prostopení v 7. hlase priamo³ doložený iba v strednom prokimenne.

Four staves of musical notation. The first staff is labeled 'J833' and contains blue notes. The second staff is labeled 'Bokšay' and contains black notes with a 'b' above the staff. The third staff is labeled 'Choma' and the fourth is labeled 'Bobák', both containing black notes. The notation shows various rhythmic patterns and melodic lines.

Prekladka

Prekladka je v prostopení párnym popevkom, ktorý ukončuje riadky irmosov a stichír. Od ruténskeho vzoru sa líši najmä zvýšením deklamácie o terciu. Nástupný vrchol je *c*, ale pri opakovaní (Bokšay, PR, Or) sa v irmosoch môže meniť na *d*.

Five staves of musical notation. The first staff is labeled 'RI' and contains blue notes. The second staff is labeled 'J1087' and contains black notes with a yellow highlight under the first few notes. To its right is a 'var.' staff with a yellow highlight. The third staff is labeled 'Choma, Or' and contains black notes. The fourth staff is labeled 'Bokšay, PR, Ba' and contains black notes with a yellow highlight under the first few notes. To its right is a 'var.' staff with a yellow highlight. The fifth staff is labeled 'Or' and contains black notes.

© 2010 www.irmologion.nfo.sk

³ Nepriame stopy *voznosu* môžeme vidieť v melódii *kulizmy*. *Kulizma* aj *voznos konečný* vychádzajú z rovnakého predreformného popevku.